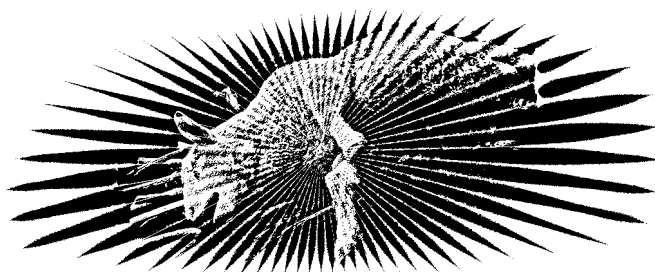

FORSONINGENS SYMBOLER: DEL II

Bakgrunnsstoff 3 Mos 16; 4 Mos 18,1–8; Sal 28,2; 132,7; 138,2.

Minnevers “Kom, la oss gå til Herrens bolig og kaste oss ned for hans fot-skammel!” (Salme 132,7)

Hovedtanke Å betrakte Kristi frelsesverk slik det især kommer til uttrykk i gudstjenesten på den store soningsdagen.

Ukeoversikt En gang i året ble israelittenes helligdom rensert for folkets synd og urenheter som var blitt overført dit gjennom de daglige ofringene. Det årlige ritualet symboliserte at Gud en dag skulle gjøre slutt på syndens problem og gjenopprette universets harmoni.

Denne uken skal vi se på den store soningsdagens symbolske betydning, og vi skal også se hvordan israelittenes helligdom var et symbol på Guds bolig i himmelen, universets tronsol.

Vi skal også snakke om prestene i Det gamle testamentet og hvordan deres midlertjeneste bebudet Kristi verk som vår mellommann og talsmann i helligdommen i himmelen.

SØNDAG

Helligdom og soning

Hva kan de følgende versene lære oss om helligdommens plass i israelittenes liv? 2 Mos 25,8.22; 29,42.43; Sal 28,2; 132,7; 138,2.

Israels offersystem hadde sitt midtpunkt i helligdommen, Guds bolig på jorden. Den var midtpunktet for alt liv og hellighet i Israel. På dette unike stedet taklet Gud syndens problem. Han ga israelittene beskjed om å bygge et alter i helligdommens forgård, og det var her offerblodet skulle sone for folket (3 Mos 17,11). Blodet var et håndgripelig uttrykk for liv, og det tilhørte Gud. Derfor skulle det gis tilbake til ham der på alteret.

I frelsesplanen representerte dyrets liv den angrende synders liv, og Gud godtok det uskyldige dyrets blod i stedet for syndere. Alteret var et symbol på Guds nærvær (Sal 43,3.4), og ved å godta offeret, påtok Gud seg ansvaret for menneskets synd. Med andre ord sa Gud til israelittene: "Hvis dere har syndet og vil bli kvitt denne makten som slavebinder, skal dere komme til meg med den. Kom til min bolig med den, så skal jeg ta meg av den. Kom til meg med den!" Israelittene gikk velsignet bort fra helligdommen. Ved Guds nåde var forholdet til Gud gjenopprettet (Sal 24,3–5; 118,26).

Alt dette pekte fram mot Jesu verk som vår øversteprest. Helligdommen i himmelen er Guds bolig i kosmos, det stedet der han styrer som universets konge. Det er også det stedet hvor syndens problem blir løst. Korset var alteret der vårt offer ble båret fram. I dag sier Gud: "Hvis du vil bli fri din synd og få tilgivelse for den, skal du komme til det alteret der min Sønn betalte prisen for din synd!"

Til ettertanke En dag spurte en venn: "Hvordan vet du hvordan Gud er?" Svaret kom: "Betrakt Jesus på korset, der han døde for verdens synd." Hvordan kan man si at korset viser oss hvem Gud er? Hva slags håp og trøst kan denne åpenbaringen av Gud gi?

MANDAG

Prestetjeneste og soning

Hva skulle Gud med et presteskap i et tempel? 4 Mos 18,1-8.

Prestenes skulle være mellommenn mellom Gud og folket. I sin oppgave som lærere representerte prestene Gud overfor folket (5 Mos 33,10). Nær forbundet med dette var prestens plikt til å åpenbare Guds vilje til dem som søkte Guds veiledning (4 Mos 27,21). Prestene hadde også oppgaven som dommere i helligdommen. Faktisk var dette landets høyeste domstol (5 Mos 17,8–13; 21,5). De hadde et særlig ansvar for å velsigne folket (5 Mos 10,8; 21,5). Og de representerte folket overfor Gud. Som folkets representanter førte de folket fram for Gud (2 Mos 28,9–12.29).

Deres rolle som mellommenn trådte særlig tydelig fram i den daglige gudstjenesten. De hadde ansvaret for brennofferalteret og skulle sørge for at den hellige ild alltid brant der, fjerne askene og legge på ny ved (3 Mos 6,2-6). De la et brennoffer på alteret om morgenen og et nytt et om kvelden (4 Mos 28,3–8). Øverstepresten gikk daglig inn i det hellige for å stille lysestaken og brenne røkelse for Herren (2 Mos 30,7.8). Og når en israelitt kom med et offerdyr, ofret prestene det på hans eller hennes vegne og gjorde soning for synderen (3 Mos 1,5–9; 4,25.26.34,35).

Prestens midlertjeneste hadde minst tre formål. For det første viste den at selv om avstanden mellom Gud og mennesker er umåtelig stor, kan det bygges bro over svelget. For det andre viste den at Gud ønsket å ha fellesskap med sitt folk. Den var et tegn på at Gud i sin kjærlighet ønsket å bli tilgjengelig for dem, på tross av at de var syndere. For det tredje: Fra israelittenes perspektiv ga prestedømmet dem adgang til Israels Hellige og sjansen til å bli rensset fra synd og urenheter. Prestene var alltid der så folket kunne komme fram for Gud og finne nåde og barmhjertighet.

Hele systemet pekte selvsagt fram til den endelige mellommannen mellom Gud og mennesker: Jesus Kristus.

Til ettertanke **Gjennom Kristi verk er vi en del av det “kongelige presteskap” (1 Pet 2,9) Hva er din oppgave i dette presteskapet? Hvordan kan du være “prest” for andre?**

TIRSDAG

Den store soningsdagen: I

Ritualet på den store soningsdagen anskueliggjorde løsningen på syndens problem, fullendelsen av den frelsen man fikk del i gjennom den daglige tjenesten. Hele helligdommen skulle renses, både Det hellige og Det aller helligste. De hadde behov for renselse på grunn av “urenheten som israelittene har ført over den med alle sine overtredelser og synder” (3 Mos 16,16). Disse syndene var blitt overført til Guds hus gjennom de ofringene som angrende syndere hadde brakt. På Den store soningsdagen ble helligdommens opprinnelige renhet og hellighet gjenopprettet. Den dagen var en del av universet, som i likhet med Edens hage, var fri for synd og urenhet. Denne “hjemkomsten” til Eden, ble feiret ved årets slutt og ga folket en ny start. Den pekte fram mot en ny begynnelse av kosmiske dimensjoner (*sammenlign Dan 8,14*).

Les 3. Mosebok 16,16.17.21.30.33.34. Hva er det som blir vektlagt her? Hvem sine synder er gjenstand for oppmerksomhet denne dagen, til forskjell fra i det daglige ritualet? 3 Mos 1,1-4.

Tekstene viser renselsens altomfattende natur, for hele folkets samlede synd var gjenstand for tjenesten. Den gjaldt hele Israel. Dette var Guds endelige løsning på syndens problem for dette året, og det bebudet syndens endelige utslettelse ved tidens ende (*Hebr 9,28*).

Hva forlangte Gud av sitt folk denne dagen? 3 Mos 23,26–31.

Selv om Den store soningsdagen gjaldt hele folket, skulle den enkelte overgi seg helt og fullt til Herren. De som ikke hvilte i Herren og ydmyket seg for ham, skulle “utryddes av sitt folk” (3 Mos 23,29). Det høres hardt ut, men poenget er å understreke hvor alvorlig frelsesverket var. Blant annet fremmer skriftstedet utholdenhet i ens vandring med Herren.

Til ettertanke **Hvordan skal vi daglig “plage” vår sjel? Hva vil det si? Se Matt 16,24,25; Rom 6,1–13; Hebr 12,4.**

ONSDAG

Den store soningsdagen: II

Les om ritualet med bukken i 3. Mosebok 16,20–22. Hva skal dette ritualet lære oss? Se især dette dyrets skjebne sammenlignet med alle de andre som ble brukt i gudstjenesten.

“Bukken” (Hebr *azazel*) er ikke noe soningsdyr, men et redskap for å føre synd og urenhet ut i ørkenen. Hvordan vet man det?

For det første blir synd og urenhet overført til dette dyret etter at øverstepresten har avsluttet soningsverket i helligdommen. For det andre: Bukken ofres ikke, den blir ikke slaktet, og derfor skal ikke noe blod brukes til soning. For det tredje: selv om den “bærer” folkets synd, betyr ikke dette at den bærer den stedfortredende, slik som Jesus. I dette tilfellet viser sammenhengen at verbet betyr “å bære” til et annet sted, det vil si “villmarken” (3 Mos 16,22). Når det samme ordet brukes for å skildre det verket Herrens tjener utfører, står det alene “Han tok på seg de manges synd” (*Jes 53,12*). Han bærer dem ikke til noe sted, men tar selv ansvar for dem, og derved tilgir han oss. Det er dette som er

soning, og det er ikke det geitebukken gjør.

Nei, ritualet med geitebukken er en utslettelse. Med andre ord: Geitebukken er et middel til å utrydde eller fjerne noe fra Israels leir som ikke burde vært der – synd og urenhet.

På Den store soningsdagen skjedde det en konfrontasjon mellom Herren og en annen makt. Herrens bukk sto for Gud, Azazels bukk representerte motstanderen, en demon, syndens og urenhets endelige opphav. Ved å sende folkets synd til Azazel gjennom bukken ble denne makten avslørt som syndens opphav. Gud hadde tatt på seg sitt folks synd og urenhet og sonet for dem så de kunne få tilgivelse for sine synder, men det var ikke det samme som at han var syndens opphav. Den store soningsdagen viste med symboler at hellighet og renhet skulle seire over syndens, urenhets og ondskapens krefter. Den bebudet det øyeblikket da de anklagene Lucifer hadde kommet med mot Gud i himmelen en gang for alle skulle besvares og da Lucifer skulle måtte ta ansvaret for å ha oppfunnet synden. Gjennom dette ritualet ga Gud folket håp og pekte til en fremtid da Kristus ved sin makt skulle skape alt nytt, et skaperverk uten død og smerte, befridd for syndens makt (*Åp 21,3.4*)

TORS DAG

Soning: Hva er det?

Hvilke tanker er i disse tekstene knyttet til verbet “å gjøre soning”? 3 Mos 4,31; 16,18.19.30; 17,11.

Selv om prestene i 3. Mosebok opptrer som mellommenn i soningsritualene, er det ikke de som soner for synden. Når ritualet utføres, er det Gud som gir tilgivelse (*3 Mos 4,26*; verbets passive form innebærer at det er Gud som tilgir). Soning er noe Gud utfører for sitt folk. Det er han som “gjør soning for sitt land og folk” (*5 Mos 32,43*; *Også Sal 65,3.4*; *79,9*). Gjennom soningen strømmer Guds kjærlighet ut til syndere.

Tanken bak det hebraiske ordet som er oversatt med *å gjøre soning* i 3. Mosebok (*kipper*) er å tørke vekk eller rense. Det

gjøres soning for helligdommen, alteret, hornene på alteret, noe som betyr at de blir rensset for all synd og urenhet. Dette innebærer at de gjennom soningen føres tilbake til sin opprinnelige tilstand, fri for alt urent. Når verbet anvendes om angrende syndere, betyr det fortsatt renselse fra synd og urenhet.

Siden renselsen skjer ved offerdyrets blod, kan soning også uttrykke gjenløsningstanken. Det koster offeret livet/blodet å befri mennesket for synd (3 Mos 17,11). Dyret ble ofret i syndens sted, som en erstatning for ham eller henne, og derfor gjenløste det menneskets liv (se Matt 20,28; 1 Tim 2,6).

Verbet å *gjøre soning* blir også brukt om en rekke ritualer i 3. Mosebok, så man kan ikke si at det peker på en enkelt handling. Soning var altså en prosess heller enn noe som skjer på et bestemt tidspunkt. Hele årets helligdomstjeneste var en soning, fra det daglige ofringene (3 Mos 5,10) til Den store soningsdagen (3 Mos 16,34) og alle de mellomliggende ritualene. Med andre ord var soning et uttrykk for Guds samlede renselsesverk for Israel slik det skjedde gjennom året. Det omfattet ofringene, prestens mellomkomst og den endelige avskaffelsen av synd og urenhet som skjedde på Den store soningsdagen. Slik bebudet helligdomstjenesten helheten i det soningsverket Kristus utfører for oss.

Til ettertanke **Det er bare Gud som kan sone for synd, og det kostet Jesus livet. Hva burde dette lære oss om syndens ondskap? Hvorfor avskyr vi da ikke synden mer enn vi gjør? Hvordan bidrar vår egen synd til å svekke vår avsky for den?**

FREDAG

Videre studium

“Ettersom Satan er syndens opphavsmann og den direkte årsak til at Guds Sønn måtte lide og dø, krever rettferdigheten at han skal lide den endelige straff. Kristi gjerning for å gjenløse menneskene og rense universet for synd vil bli avsluttet i det øyeblikk synden fjernes fra den himmelske helligdom, og Satan må

bære den endelige straffen. Den årlige tjenesten ble avsluttet ved at helligdommen ble rensset og syndene bekjent over syndeboekens hode.” – *Alfa og Omega*, bind 1, side 333 (PP:358).

“Blod og liv står sammen som leksikalske par og oppfattes derfor som parallelle i betydning på ... hebraisk. På grunn av denne nære sammenhengen blir blodet oppfattet som livets kilde, og siden blodet representerer livet (*1 Mos 9,4, 5 Mos 12,23*), kan det gjøre soning for liv. Ettersom skapningens liv er i blodet, gjør blodet soning for ens liv. Et liv ofres for et annet. På alteret utøses stedfortredende blod siden det uskyldige offerets blod ble utøst i stedet for livet til den som har syndet.” – Mark F. Rooker, *The New American Commentary: 3. Mosebok*, bind 3A, (*Nashville, Tenn.: Broadman & Holman, 2000*), side 236.

- Spørsmål til drøftelse**
1. Se gjennom den prosessen der det ble utført renselse og soning i den jordiske helligdommen og sammenlign den med hvordan Kristus ødelegger vår synd uten å ødelegge oss.
  2. Mange synes det er vanskelig å skjønne hvorfor uskyldige dyr måtte dø for å illustrere noe om synden. Hva er så viktig med det deres død lærer oss? Hva burde det lære oss om syndens natur?
  3. Ta med svaret ditt på mandagens siste spørsmål til gruppen på sabbaten. Sammenlign svarene. Hvordan kan vi, både enkeltvis og som en menighet, oppfylle vår rolle som “prester” på en bedre måte?

Sammendrag Den store soningsdagen var sluttmålet for den daglige renselsen fra synd. Den illustrerte den tiden da Kristi offerdøds rensende makt skulle fullbyrdes i et domsverk.